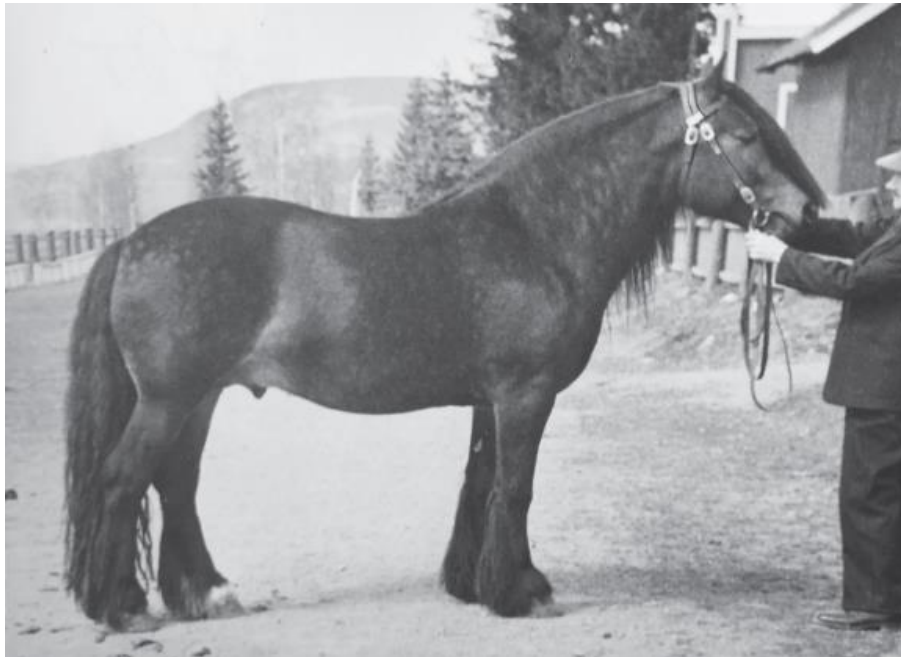

Avlsplan dølahest

Gjelder fra 01.01.2022

Landslaget for Dølahest

Innholdsoversikt

1	Hensikt og virkeområde	1
2	Identifisering og registrering.....	1
3	Regler for inndeling av dyr i stambok	1
4	Rasebeskrivelse.....	1
4.1	Rasetype og preg	1
4.2	Kropp og muskulatur	2
4.3	Bein og beinstilling.....	2
4.4	Bevegelser	2
4.5	Temperament.....	2
4.6	Helse og holdbarhet	2
4.7	Farger og avtegn.....	2
5	Avlsmål og seleksjon.....	2
5.1	Eksteriøregenskaper	2
5.2	Bruksegenskaper.....	3
5.3	Helse.....	3
5.3.1	Uønskede arvelige sykdommer hos avlsdyr.....	3
5.4	Temperament	3
6	Avlsgodkjenningsforløp for hingster.....	3
6.1	Hovedløp avlsgodkjenning	4
6.1.1	Førstegangs individbedømmelse av ung hingst (klasse 3 og 2b).....	4
6.1.2	Andregangs individbedømmelse av kåret hingst (klasse 2UB)	4
6.1.3	Tredjegangs individbedømmelse av premiært hingst (klasse 1a).....	4
6.2	Alternativt avlsgodkjenningssløp.....	4
6.2.1	Førstegangs individbedømmelse av eldre hingst (klasse 1b)	4
6.2.2	Andregangs individbedømmelse av premiært hingst (klasse 1a).....	4
6.3	Uteblivelse	4
6.4	Fruktbarhet.....	4
7	Utvalg av hopper.....	5
8	Bevaring av genetisk variasjon.....	5
8.1	Avlsgodkjenning basert på stamme.....	5
8.2	Hoppekvoter	5
8.3	Godkjenning av annen rase i avlsarbeidet.....	5

8.3.1	Kaldblodstraver	5
8.3.2	Nordsvensk brukshest.....	5
8.4	Andre tiltak.....	6
9	Andre avlstiltak.....	6
9.1	Overvåking av avtegn	6
10	Godkjente reproduksjonsformer	6
11	Tekniske opplysninger og informasjon om tredjepart	6
	Vedlegg 1 Inndeling av stambok for dølahest.....	7
	Vedlegg 2 Illustrert eksteriørbeskrivelse dølahest.....	8
	Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper.....	9
	Vedlegg 4 Indekser, premiering og rangering	10
	Vedlegg 5 Helseundersøkelse av hingster	12
	Vedlegg 6 Kåringsinstruks for dølahest	15
	Vedlegg 7 Bruksvurdering av dølahest	18
	Vedlegg 8 Bestemmelser for avlsgodkjent hingst.....	19
	Vedlegg 9 Avkomsvurdering	21
	Vedlegg 10 Kontroll med innavlsutvikling dølahest.....	22

1 Hensikt og virkeområde

Hensikten med avlsprogrammet for dølahest er å ta vare på genetisk variasjon i rasen, bevare rasetype og preg, samt overvåke og forbedre helserelaterte egenskaper. Avlsplanen beskriver hvordan avlsarbeidet skal foregå for å sikre en bærekraftig avl av dølahest.

Avlsprogrammet har hovedsakelig virkeområde i Norge, men dølahester som unnfanges og fødes i andre land er også omfattet av bestemmelsene, da Landslaget for Dølahest (LD) er notifisert moderstambok for rasen internasjonalt.

2 Identifisering og registrering

Norsk Hestesenter (NHS) dokumenterer avstamming for dølahest gjennom DNA-testing, og registrerer dølahester etter oppdrag fra LD i henhold til de til enhver tid gjeldende krav i Forskrift om identifikasjon av dyr av hestefamilien¹ og Forskrift om avl av storfe, svin, sau, geit og hest².

3 Regler for inndeling av dyr i stambok

Stambok for dølahest er inndelt i et register hvor alle dølahester registreres i ulike nivåer avhengig av avstamming og godkjente ledd i denne. I tillegg innføres kårede eller premierte individer i Riksstambok for dølahest, se [vedlegg 1 - inndeling av stambok for dølahest](#).

4 Rasebeskrivelse

Dølahesten skal vise seg sterkbygget med gode kroppsforhold, tydelig kjønnspreg, gode bein, og ledige bevegelser. Den skal ha et godt og balansert temperament, herunder være ærlig, vennlig, arbeidsvillig og ha god framdrift. Det er ønskelig med kraftig man, pannelugg, hale og hovskjegg. Et godt individ skal ha en utstråling av styrke og vennlighet, som sammen med den harmoniske kroppen gjør dølahesten vakker. Dølahesten er særlig egnet som lettere trekkhest og allsidig brukshest.

Ut over rasebeskrivelsen under henvises det til [vedlegg 2 illustrert eksteriørbeskrivelse dølahest](#).

4.1 Rasetype og preg

Dølahesten er lavrektangulær med harmonisk kropp og føre bein. Individene skal ha et tydelig kjønnspreg. Hodet skal være middels stort med bred panne og store uttrykksfulle øyne. Neseryggen skal ikke være markert konkav eller konveks, og det er ønskelig at neseborene ikke er for små og tettsittende. Ganasjene må være godt markerte. Overgangen mellom hode og hals skal ikke være for grov, og halsen velformet og ikke for kort. Overgangene mellom hode-hals og hals-bog er viktig for å gi hesten et lett og harmonisk preg, og for at hesten skal ha forutsetning for å være velbalansert og smidig i bruk.

Dølahestens mankehøyde (stangmål) bør som hovedregel ligge innenfor området 148-156 cm, men det er ikke uvanlig å finne individer som avviker fra dette. Det er viktigere at hesten ellers er rasetypisk med kjønnspreg enn at mankehøyden ligger innenfor beskrevet område.

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-04-28-631>

² <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-01-31-145>

4.2 Kropp og muskulatur

Dølahesten skal ha sterk kropp med god dybde. Bogen skal være godt markert, ha god muskelsetning og en passende vinkel i skulderleddet. Albuene skal peke rett bakover. Manken bør være velutvikla, og ribbeina (brystet) godt hvelvet. Ryggen og lendepartiet skal være sterkt og godt muskelsatt. Krysset skal være bredt og langt med god muskulatur. Lårene skal være dype, brede og muskuløse, med en jevn overgang til underlår. Se [Vedlegg 2 Illustrert eksteriørbeskrivelse dølahest](#)

4.3 Bein og beinstilling

Beina skal ha godt markerte ledd og harmonere med kroppen. Pipene skal være brede, flate og ikke for lange med god plass til sener, senefester og ligamenter. Kodene skal være middels lange og ikke for myke eller steile. Høvene skal være velutviklet og av god kvalitet. Forbeina skal ha muskuløse underarmer, godt markerte knær og kodeledd, samt ha korrekte akser og vinkler sett forfra og fra siden. Bakbeina skal ha godt muskelsatte underlår, og godt markerte, korrekt vinklede haser. Beinstillingen bør være romslig, og det er ønskelig med god behåring på alle bein. Se [vedlegg 2 illustrert eksteriørbeskrivelse dølahest](#)

4.4 Bevegelser

Bevegelsene skal være rasetyper og egnet for dølahestens allsidige bruksområde. Bevegelsene bør være aktive, regelmessige, ledige, romslige, taktfaste og veivinnende uten overdreven bruk av ledd.

4.5 Temperament

Temperamentet må være av en slik art at dølahesten er egnet til bruk i kjøring, ridning og håndtering i alle situasjoner. Vurdering av temperament i forbindelse med avlsvurdering av hingster er beskrevet i [vedlegg 6 kåringsinstruks for dølahest](#).

4.6 Helse og holdbarhet

Dølahesten skal ha en god helse gjennom et godt eksteriør og så langt som mulig være fri for genetiske lidelser og sykdommer. Avvik på eksteriør som anses å ha spesiell innvirkning på dølahestens helse overvåkes spesielt. Omfanget dokumenteres ved lineær registrering i dommerprotokoller og håndteres etter anbefaling fra veterinærfaglig kompetanse. Se [vedlegg 3 diskvalifiserende egenskaper](#) og [vedlegg 5 helseundersøkelse av hingster](#).

4.7 Farger og avtegn

Godkjente farger er svart, brun, rød, borket, gul, og alle skimmelvarianter. Moderate avtegn på hodet som stjerne, bles og snipp, samt lave sokker er vanlig og innenfor rasetypen. Oversikt over diskvalifiserende farger og avtegn finnes listet i [vedlegg 3 diskvalifiserende egenskaper](#).

5 Avlsmål og seleksjon

Avlsmålet er å bevare dølahestens rasetype, preg og bruksegenskaper. Formålet er å få en holdbar hest gjennom å vektlegge et funksjonelt eksteriør og god helse.

Avlsmålet skal nås gjennom vurdering av eksteriøregenskaper, bruksegenskaper, helse og temperament. Individets premiegrad/kåring bestemmes av en vektet helhetskarakter for eksteriør, gitt at de andre vurderingskriteriene er godkjent. Se [vedlegg 4 indekser, premiering og rangering](#).

5.1 Eksteriøregenskaper

Eksteriøregenskaper registreres og vurderes på utstilling. En oversikt over egenskaper som registreres er gitt i [vedlegg 6 kåringsinstruks for dølahest](#). Enkelte egenskaper registreres kun på hingster (galopp vist løs), mens andre registreres under flere momenter hos hingster, men

kun i eksterierringen for andre klasser (skritt, trav, og bevegelsenes korrekthet). Alle egenskaper som bedømmes på utstilling registreres og lagres. Eksteriøre trekk skal i tillegg registreres lineært på utstilling fra og med fylte to år. Eksteriøregenskaper som inngår i vektet helhetskarakter for eksteriør er vist i tabell 1 med den respektive egenskapens vektlegging inn i vektet helhetskarakteren, angitt i prosent.

Tabell 1. Vektlegging av eksteriøregenskaper.

Egenskaper	Vekting
Rasetype og preg	35 %
Kroppsbygning og muskulatur	15 %
Frambein	20 %
Bakbein	10 %
Skritt	10 %
Trav	10 %

5.2 Bruksegenskaper

Bruksegenskaper, inkludert temperament under bruk, som vektlegges i avlsarbeidet er allsidighet, samarbeidsvilje, bevegelser, arbeidsegenskaper og kjøreegenskaper. Hestens bruksegenskaper registreres og vurderes gjennom bruksprøver på utstilling. Det stilles noe ulike krav til omfang av bruksprøver avhengig av hestens kjønn og alder, disse er beskrevet i [bruksprøvereglement for utstillinger](#), samt [vedlegg 7 bruksvurdering av dølahest](#).

Bruksprøver bedømmes som bestått eller ikke bestått i henhold til gjeldende bruksprøvereglement.

5.3 Helse

Hingster gjennomgår en veterinærundersøkelse ved fremstilling for kåring. Se [vedlegg 5 helseundersøkelse av hingster](#) for detaljert beskrivelse av helseundersøkelsen, samt [Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper](#) for beskrivelse av egenskaper.

5.3.1 Uønskede arvelige sykdommer hos avlsdyr.

Hester med sommereksem bør ikke brukes i avl. Hver enkelt oppdretter har ansvar for å ikke bruke hester med arvelige lidelser i avlsarbeidet, jf. [Lov om dyrevelferd §25](#)

Det er ingen særskilt helseundersøkelse for hopper, vallaker og unghester ut over det som er angitt i [gjeldende utstillingsreglement](#).

5.4 Temperament

Hester som viser uønsket atferd, skal bortvises fra utstillingsplassen. Avviste hingster oppnår ikke kåring eller premiering ved gjeldende utstilling. Bestemmelsen gjelder alle aspekter av utstillingen, men atferd skal spesielt vektlegges ved veterinærundersøkelse og bruksprøve(r). Se for øvrig [vedlegg 6 kåringsinstruks for dølahest](#).

6 Avlsgodkjenningsforløp for hingster

Utvalg av hingster til avl baseres på individbedømming. Det er to løp for avlsgodkjenning avhengig av hvor gammel hingsten er når den vises for første gang.

Individbedømming gir grunnlag for å velge ut avlsdyr med de best ønskelige egenskaper i tråd med avlsmålet, samt gi muligheten til å påvise defekter på dyret som diskvalifiserer for bruk i avlen. Det kan avvikes fra ordinære krav til avlsgodkjenning, se [8.1 Avlsgodkjenning basert på stamme](#). En hingst har utstillingsrett og kan oppnå kåringsgrad hvis den er [registrert i rasens A-register](#). Hingster som tidligere er avkåret etter daværende gjeldende avisplan eller avvist for andre gang fra hingsteutstilling grunnet temperament, har ikke senere utstillingsrett som

hingst. Kåring og premiering gjennomføres av oppnevnt kåringsnemnd på offisiell hingsteutstilling, i henhold til gjeldende avlsplan. Under følger en kort oppsummering av bestemmelser for hingster som fremstilles for avlsgodkjenning, se for øvrig [vedlegg 4 indekser, premiering og rangering](#), [vedlegg 5 helseundersøkelse av hingster](#), [vedlegg 6 kåringsinstruks for dølahest](#), og [vedlegg 7 bruksvurdering av dølahest](#).

Det er eier selv som har ansvar for å melde hingsten på utstilling og følge hele avlsgodkjenningsforløpet.

6.1 Hovedløp avlsgodkjenning

6.1.1 Førstegangs individbedømmelse av ung hingst (klasse 3 og 2b)

Første gang en hingst kan møte til avlsgodkjenning er som treåring. Hingsten må møte på offisiell hingsteutstilling hvor det gjennomføres en individbedømmelse. Der vurderes egenskaper definert i avlsmålet, samt at hingsten viser en bruksprøve. Ved første gangs godkjenning kan en hingst oppnå kåring, med mulighet for kvalitetsrangering. Kåring gjelder for det kalenderåret hingsten oppnår avlsgodkjenning.

6.1.2 Andregangs individbedømmelse av kåret hingst (klasse 2UB)

En hingst som oppnår kåring, må påfølgende år møte til ny individsbedømmelse og nye bruksprøver etter gjeldende reglement, og kan oppnå premiering og videre avlsgodkjenning. Hingster under seks år kan gis 2. eller 3. premie. Hingster seks år og eldre kan oppnå 1., 2. eller 3. premie. Hingstene kan rangeres etter kvalitet ved den aktuelle utstillingen.

6.1.3 Tredjegangs individbedømmelse av premiert hingst (klasse 1a)

For å få fornyet avlsgodkjenning må premierte hingster møte til ny individbedømmelse ved åtte års alder. Hingstene kan oppnå 1., 2. eller 3. premie. Hingsten kan miste sin avlsgodkjenning hvis den har betydelige veterinære funn, som har en kjent arvelighet, og som er uønsket i rasen. Hingstene kan ikke miste eller settes ned i premiegrad, men kan rangeres bak hingster med lavere premiegrad i kvalitetsrangeringen for den gjeldende utstillingen. Veterinære funn skal påføres dommerkortet.

6.2 Alternativt avlsgodkjenningsløp

6.2.1 Førstegangs individbedømmelse av eldre hingst (klasse 1b)

Hingster som møter til første gangs avlsgodkjenning som seks år og eldre, følger de til enhver tid gjeldende bestemmelser for gjennomføring og premiering som hingster til andre gangs individbedømmelse i hovedløpet (utvida bruksprøve) ([punkt 6.1.2](#)).

6.2.2 Andregangs individbedømmelse av premiert hingst (klasse 1a)

Andre gangs individbedømmelse for hingster i alternativt løp følger de til enhver tid gjeldende bestemmelser for gjennomføring og premiering som hingster til tredje gangs individbedømmelse i hovedløpet ([punkt 6.1.3](#)). Hingster som er vist første gang som seks år og eldre skal inn til andregangs visning to år etter første gangs visning.

6.3 Uteblivelse

Hingster som ikke møter til ny vurdering i henhold til bestemmelsene i punkt 6.1 og 6.2, mister automatisk avlsgodkjenningen, men ikke utstillingsretten.

6.4 Fruktbarhet

Avlsgodkjente hingster må vise til tilfredsstillende fruktbarhet. Ved mistanke om lav fruktbarhet kan LD, som del av en helhetsvurdering, kreve at det på eiers regning avlegges sædprøve. Denne vurderes etter standard retningslinjer for sæd kvalitet. Hingsten mister avlsgodkjenning og får ikke fornyet denne før fruktbarheten er vurdert som tilfredsstillende.

7 Utvalg av hopper

Det kreves ingen godkjenning av hopper for bruk i avl. Det anbefales imidlertid å vise hoppen på utstilling for en eksteriørbeskrivelse og vurdering av hoppens bruksegenskaper, for å bedre kunne kombinere hingstens og hoppens egenskaper ved eventuell bedekning.

Når det gjelder fruktbarhet hos hopper anbefales det å følge opp hoppene før bedekningssesongen, spesielt om de har vært bedekt tidligere uten at det har resultert i levende føll, eller om det har gått lang tid siden forrige følling.

8 Bevaring av genetisk variasjon

For å overvåke utviklingen av innavlsgraden i rasen skal det hvert år publiseres statistikk etter de enhver tid anbefalte retningslinjer, minimum er oppdatert innavlsutvikling per år. Landslaget for Dølahest kan innføre de tiltak som de til enhver tid anser som nødvendig. Dette kan være tiltak som hoppekvoter for hingster eller godkjenning av bruk av annen rase i avlsarbeidet. Se utdypende om strategi for bevaring av genetisk variasjon i [vedlegg 10 kontroll med innavlsutvikling dølahest](#).

8.1 Avlsgodkjenning basert på stamme

Hingster som etter en faglig vurdering har en fordelaktig stamme i forhold til øvrig populasjon, med unntak av hingster nevnt i punkt 8.3, kan vurderes særdeles positivt. De [generelle krav i vedlegg 4 for å oppnå avlsgodkjenning](#) kan avvikes for slike hingster dersom de ikke har særlig negative egenskaper med tanke på helse og bruk, herunder temperament. Det skal tydelig komme fram i dommerprotokollen at avstamning er vektlagt ved kåringen. Hvilke kriterier som legges til grunn for vurdering av stamme finnes i [vedlegg 6 kåringsinstruks dølahest](#).

Avlsutvalget og styret for LD kan etter faglige vurderinger hente hingster med sjelden eller lite brukt stamme fra B-registeret til A-registeret, slik at disse kan fremstilles til kåring. Dette medfører at ved eventuell avlsgodkjenning av disse hingstene vil deres avkom få fulle rettigheter.

8.2 Hoppekvoter

Landslaget for Dølahest fastsetter årlige hoppekvoter for alle avlsgodkjente hingster. Størrelsen på hoppekvoter vil avhenge av utviklingen i innavlsnivå. Hingster med stort genetisk bidrag kan tildeles individuelle kvoter. Hoppekvoter skal være fastsatt innen 1. januar hvert år.

8.3 Godkjenning av annen rase i avlsarbeidet

8.3.1 Kaldblodstraver

Hingst av kaldblodstraver kan ved eventuelt behov for innslag av nye gener i rasen brukes i spesifiserte tiltak styrt av LD.

Hopper av kaldblodstraver kan benyttes til avl av dølahest hvis de er typegodkjent etter de til enhver tid gjeldende krav for typegodkjenning, se [vedlegg 4 indekser, premiering og rangering](#).

8.3.2 Nordsvensk brukshest

Hingster av nordsvensk brukshest (NSV), 4 år og eldre, har utstillingsrett i Norge, dersom de har en stamtavle som inneholder minimum fem dokumenterte og godkjente generasjoner (svensk A-register). Stamtavlen skal ikke inneholde norske hingster som er blitt vurdert, men ikke godkjent for avl, eller hingster som har mistet avlsgodkjenning i Norge etter den daværende gjeldende avlsplan. Hingstene skal vurderes ut fra norsk rasestandard for dølahest, etter gjeldende avlsplan og norsk utstillingsreglement, se [vedlegg 4 Indekser, premiering og rangering](#) for avlsgodkjenning av NSV-hingster. Hingstene skal møte til

bruksprøver tilsvarende klasse 2UB og kan oppnå avlsgodkjenning for ett år, men premieres ikke.

Det er ikke tillatt å benytte NSV-hopper i avl av dølahest.

8.4 Andre tiltak

Styret i LD skal i størst mulig grad søke å aktivt arbeide for bevaring av genetisk variasjon i rasen, herunder, men ikke begrenset til punktene nevnt over og under:

- Nedfrysing av genmateriale som sæd.
- Uttak og sending av sæd for å stimulere til bedekning der det er lange avstander til hingst.

9 Andre avlstiltak

9.1 Overvåking av avtegn

For å overvåke utvikling av hvite avtegn i rasen skal alle hester født fra og med 2017 klassifiseres ut fra avtegnstørrelse og antall i henhold til standard klassifiseringsskjema³. Det samme gjelder registrering av eventuelle glass- og ringøyne.

10 Godkjente reproduksjonsformer

Følgende reproduksjonsformer er tillatt for dølahest:

- Naturlig bedekking
- Semin (fersk, kjølt og frosset sæd)

Importert sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan ikke benyttes til norske dølahopper uten at hingsten innehar avlsgodkjenning for dølahest. I tillegg gjelder generelle importregler for import av genetisk materiale⁴.

11 Tekniske opplysninger og informasjon om tredjepart

Norsk Hestesenter, Starumsvegen 71, 2850 Lena utfører følgende tekniske oppgaver tilknyttet avlsprogrammet:

- Registrering og stambokføring
- Utstilling og lagring av individdata
- Utdanning av dommere

Egenskaper registrert på offisielle utstillinger registreres i NHS sin database koblet til individ gjennom unik databasekode. Beregning av innavl og genetiske parametere gjøres gjennom bruk av hensiktsmessig programvare for dette.

³ Rieder, S., Hagger, C., Obexer-Ruff, G., Leeb, T., Pncet, PA. 2008. Genetic analysis of white facial and leg markings in the Swiss Franches-Montagnes Horse Breed. *Journal of Heredity*, Volume 99, Issue 2, p. 130-136.

⁴ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1998-12-31-1488>

Vedlegg 1 Inndeling av stambok for dølahest

Stamboka er inndelt i et grunnregister bestående av A-, B- og C-register og en Riksstambok.

Riksstambok

Individ født inn i A-registeret kommer i Riksstambok når det oppnår kåring (hingster), eller premiegrad (1., 2., eller 3. premie, premiering gjelder både hingster og hopper).

A-register

Individ i A-registeret innehar fulle rettigheter til stambokføring, utstilling og premiering. Hester i A-registeret får pass med rødt omslag. Ett av følgende punkt må være oppfylt for individ:

- a) Far i Riksstambok – mor i A-register.
- b) Far i Riksstambok – mor i B-register (med fire godkjente generasjoner bak mor).
- c) Far i Riksstambok – mor sertifisert kaldblodstraver som er typegodkjent som dølahest.

B-register

Hopper i B-register har utstillingsrett, men kan kun få en beskrivelse på utstilling. Hester i B-registeret får pass med blått omslag. Ingen opprykk for aktuelt individ. Avkom under hoppe rykker automatisk opp i A-register med fire godkjente generasjoner bak mor og far. Ett av følgende punkt må være oppfylt for individ:

- a) Far i Riksstambok – mor i B-register (med mindre enn fire godkjente generasjoner bak mor).
- b) Far i Riksstambok – mor sertifisert kaldblodstraver som **ikke** er typegodkjent for dølahest.
- c) Far i Riksstambok – mor i C-register
- d) Far i A-register (ikke kåret eller premiert, dokumentert fri for arvelige lidelser) - mor i A-register.

C-register

Ingen opprykk for aktuelt individ. Avkom under typegodkjent hoppe kan registreres i B-register om far er i Riksstambok. Hester i C-registeret får pass med blått omslag, og har ikke utstillingsrett på offentlig utstilling. Ett av følgende punkt må være oppfylt for individ:

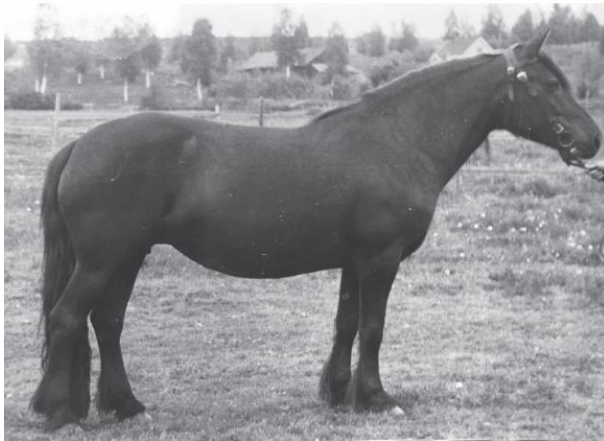
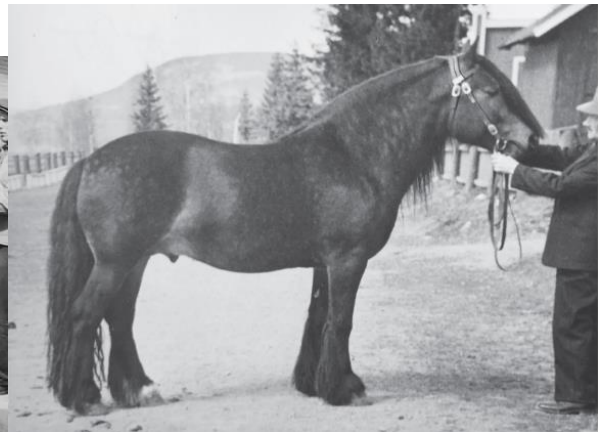
- a) Far i A-register (ikke kåret eller premiert, dokumentert fri for arvelige lidelser) - mor i B-register.
- b) Far i A-register (ikke kåret eller premiert, **ikke** dokumentert fri for arvelige lidelser) - mor i A- eller B-register.
- c) †Typegodkjente dølahopper

†For å kunne møte til typegodkjenning må ett av følgende punkter være oppfylt:

- DNA-kontroll mot oppgitt far i Riksstambok som ikke kan utelukke han, og opplysninger om mor som virker sannsynlig sammenlignet med informasjon som finnes i rasens arkiv.
- DNA-kontroll mot oppgitt registrert mor som ikke kan utelukke henne og opplysninger om far som virker sannsynlig sammenlignet med informasjon som finnes i rasens arkiv.
- Dersom ingen av foreldrene er DNA-typet må opplysninger om hoppas avstamning virke sannsynlig sammenlignet med informasjon i rasens arkiv.

Vedlegg 2 Illustrert eksteriørbeskrivelse dølahest

Under er eksempler på gode rasetyper av begge kjønn.

Rasetyperiske hoder

Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper

Farger og avtegn

Farger og avtegn som medfører at hingster ikke kan kåres eller hopper ikke kan premieres på utstilling. Merk at manglende mulighet til premiering for hopper ikke påvirker om disse kan benyttes i avl.

- Blåøyd hvite hester (dobbel krem)
- Avtegn på hodet som omfatter øyne eller ører
- Avtegn på bein som går vesentlig høyere enn pipa på for- eller bakbein
- Medfødte hvite avtegn på kroppen (gjelder ikke avtegn på hode og bein).
 - For hingster: ett eller flere hvite avtegn som til sammen måler mer enn 30 cm på det lengste.
 - For hopper og vallaker: hvite avtegn større enn ca. 1/6 av kroppen.
- Glass- eller ringøye (gjelder kun hingster)

Helse og holdbarhet

- Testikler og fruktbarhet
 - Kryptorkisme, en tilstand hvor én (klappingst) eller begge (urhingst) testiklene ikke har kommet ned i pungen.
 - Forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens.
 - Pungbrokk. Pungbrokk er en tilstand der tynntarm kommer ned via lyskekanalen ned i pungen, som regel ensidig. Skal rapporteres på avlsgodkjente hingster, se [vedlegg 8 bestemmelser for avlsgodkjent hingst](#)
- Lidelser i bevegelsesapparatet
 - Draktbruskforbeining er en forkalkning i en eller flere draktbrusker i framhøvene. Grad 3, 4 og 5 er diskvalifiserende, Vurdering av draktbruksforbeining, se [vedlegg 5 Helseundersøkelse hingster](#).
 - Dobbeltstående ringfot på ett eller begge frambein. Vurdering av ringfot, se [vedlegg 5 Helseundersøkelse hingster](#).
- Andre røntgenologiske forandringer
Andre røntgenologiske forandringer som kan ha klinisk betydning, har sammenheng med eksteriørmessige trekk, og/eller har kjent arvbarehet, kan føre til underkjent helseundersøkelse

Typiske slike lidelser kan være, men er ikke begrenset til:

- Forkneleddsbetennelse
- Spatt

- **Bittfeil**

- Alvorlige bittfeil er definert som overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade.

Vedlegg 4 Indekser, premiering og rangering

For alle klasser gjelder følgende formel for utregning av vektet helhetskarakter for eksteriør i henhold til avlsplan:

$$\frac{(\text{Type} \times 35 + \text{Kropp} \times 15 + \text{Frambein} \times 20 + \text{Bakbein} \times 10 + \text{Skritt} \times 10 + \text{Trav} \times 10)}{100}$$

Premiering

Følgende gjelder for premiering av voksne hopper, hingster og vallaker på offisielle utstillinger:

- Premiegrad tildeles på bakgrunn av vektet helhetskarakter for eksteriør, samt bestått bruksprøve for gjeldende klasse.
 - For hingster gjelder i tillegg krav om godkjent helseundersøkelse, samt krav til temperament (min karakter 5).
- For å oppnå 1. premie, alle kjønn, må individet være 6 år eller eldre.
- Tidligere utstilte hopper og vallaker kan ikke miste sin premiegrad, men skal rangeres etter helhetskarakter for eksteriør på gjeldende utstilling.

Følgende gjelder for premiering av unghester på offisielle utstillinger:

- Åringer tildeles ikke karakterer på utstilling, men beskrives med en tekst, kan rangeres internt i klassen og kan tildeles sløyfe.
- Øvrige unghester får sløyfe på bakgrunn av vektet helhetskarakter for eksteriør.
 - To- og treårs hopper kan oppnå rosett (ekstrasløyfe). Kravet her er minimum 9 på rasetype og preg, og ingen delkarakter under 8.

Tabell 1 gir en oversikt over minimumsgrenser for oppnåelse av sløyfe, kårings- eller premiegrad forutsatt at eventuell obligatorisk bruksprøve er bestått. Merk at i tillegg gjelder følgende:

Unghest:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 5,0.
Hopper og vallaker:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 5,0.
Dølahingster klasse 3:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 6,0, samt type/preg ikke under 7,0.
Dølahingster klasse 1 og 2:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 7,0.
Nordsvenske hingster:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 8,0.
Typegodkjenning:	Ingen delkarakter som inngår i vektet helhetskarakter skal være under 7,0.

Tabell 1. Minimumsgrenser for vektet helhetskarakter for eksteriør for premiering på utstilling.

Klasse	Sløyfe	Kåret	3.premie	2.premie	1.premie	Typegodkjenning
Unghest	6,50	-	-	-	-	-
Voksne hopper og vallaker	-	-	6,50	7,75	8,55	-
Dølahingster	-	7,00	7,50	8,00	8,75	-
Nordsvenske hingster	-	8,00	-	-	-	-
Typegodkjenning hopper	-	-	-	-	-	7,00

Rangering

- Hopper, vallaker og unghester som oppnår 7,75 eller bedre i vektet helhetskarakterer ved en utstilling, skal stilles i kvalitet og rangeres etter oppnådd vektet karakter. Hingster 3 år og eldre som oppnår 8,00 eller bedre i vektet helhetskarakter ved en utstilling, skal stilles i kvalitet og rangeres etter oppnådd vektet karakter. Unntak: Individuer som har delkarakterer under 6 som inngår i vektet helhetskarakter, skal ikke stilles i kvalitet, uansett om vektet helhetskarakter er over kravet.
- Ved lik vektet helhetskarakter skal individene skilles av dommerne, basert på skjønn.
- Samla brukskarakter UB
Karakterer fra rideprøve og kjøreprøver som inngår i utvidet bruksprøve, skal vektet mot hverandre med 40% rideprøve og 60% kjøreprøve, og gi hingstens samla brukskarakter.
- Kvalitetsoppstilling klasse 2UB
De hingstene som tilfredsstillt kravet til kvalitetsoppstilling, rangeres ved at samla brukskarakter fra UB skal vektet mot vektet helhetskarakter eksteriør, med 40% brukskarakter og 60% helhet eksteriør

Avlsgodkjenning

Hingster som oppnår kårings- eller premiegrad på offisiell utstilling er avlsgodkjent for tidsperiode angitt for klassen den har oppnådd avlsgodkjenning i, (egne bestemmelser gjelder for NSV-hingster), eller frem til den av fruktbarhetsårsaker, eller av hensyn til bevaring av genetisk variasjon i rasen fratras avlsgodkjenning midlertidig eller varig (hoppekvoter).

Vedlegg 5 Helseundersøkelse av hingster

Helseundersøkelsen av hingster består av klinisk helse- og røntgenundersøkelse. Veterinær skal i tillegg utføre signalementskontroll mot hestepass, inkludert kontroll av mikrochip. Lidelser som diskvalifiserer fra kåring eller premiering er gitt i [vedlegg 3 diskvalifiserende egenskaper](#).

Dersom veterinær eller dommere krever forhold nærmere utredet, kan tilleggsundersøkelser foretas før en eventuell avlsgodkjenning gis. Uavhengig av utfall skal resultat av tilleggsundersøkelser arkivføres, samt påføres hingstens dommerkort. Ekstra røntgenbilder p.g.a tilleggsundersøkelse ved hingsteutstillingen, dekkes av LD.

Klinisk helseundersøkelse

Den kliniske helseundersøkelsen inneholder følgende:

- Kontroll av bitt
- Undersøkelse av kjønnsorgan
- Sirkulasjons- og respirasjonsundersøkelse
- Ortopedisk undersøkelse, inkl. mønstring i skritt og trav.

Bøyeprøver skal kun utføres ved funn på palpering, eller om hesten viser halthet eller uregelmessighet under mønstring i skritt og/eller trav.

Røntgenundersøkelse

Røntgenundersøkelsen er obligatorisk ved første gangs visning og gjøres for å avdekke draktbruskforbeining og ringfot. I tillegg kan det tas projeksjoner av andre ledd ved mistanke om avvik basert på kliniske funn, tidligere røntgenfunn eller tidligere skader/haltheter. Ved forhånds-røntgen av hingster, anbefaler LD at dette gjøres i samarbeid med veterinærer som benyttes i kåringsammenheng hos dølahest.

Draktbruskforbeining

Grad 1:	Minimal forkalkning opp til laveste nivå av leddspalte i hovledd.
Grad 2:	Mildere forkalkning opp til øverste nivå av leddspalte i hovledd.
Grad 3:	Moderat forkalkning til øvre nivå av hovsenebein (stiplet linje).
Grad 4:	Uttalt forkalkning opp til midt på kronbein.
Grad 5:	Sterkt utbredt forkalkning på nivå av øvre halvdel av kronbein, eller separat forkalkningskjeerne i brusken uten forbindelse til hovbein.

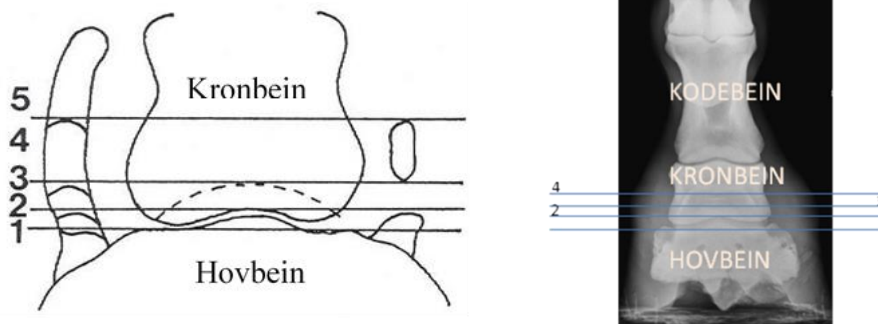

Fig. 1 Illustrasjon av referanselinjer for grader av forkalkning i draktbrusker⁵

⁵ [Ruohoniemi, M., Tulamo, R-M., Hackzell, M. 1993. Radiographic evaluation of ossification of the collateral cartilages of the third phalanx in Finnhorses. Equine Veterinary Journal Volume25, Issue5, page 453-455.](#)

Ringfot

Lav ringfot angår hovleddet og tilhørende strukturer, høy ringfot angår kronleddet og tilhørende strukturer. Inndeles i to typer: Artikulær (gjelder ledd): overveiende degenerative forandringer, nedbryter strukturer i leddet.

Periartikulær (rundt et ledd): proliferative prosesser er mest fremtredende, altså forkalkninger/påleiringer.

Inndelingen er rent morfologisk og er basert på hvorvidt de degenerative (nedbrytende) eller proliferative (forkalkninger) prosesser er i overvekt.

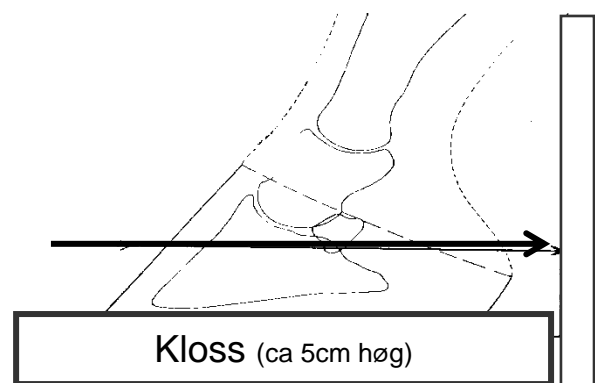
Bedømmes ved at alle festene for kollateralligamentene på kodebeinet bør ha en jevn overflate, beinvevstettheten skal være homogen og uten osteolyse. Et normalt kollateralligamentfeste skal være glatt på overflaten. Små endringer på en av knoklene defineres ikke som dobbelsidig, og kan dermed tolereres.

Røntgenbilder

Draktbruskforbeining, begge frambein

Dorsopalmar projeksjon (DPa proj.)

- Rengjøring av såle og strålefare er ikke nødvendig, men hov og hår/hovskjegg må ved behov børstes rent.
- Marker **lateralt** på kassetten hvilket ben som røntges.
- Plasser hestens hov på en kloss parallelt med gulvet.
- Bildet tas rett forfra med horisontal stråleretning.
- Sentrer strålene distalt for kronranden i hovens midtplan (like over skoens tåkappe).
- Kassetten holdes fra siden, like bak benet og støttes på gulvet, vinkelrett mot stråleretningen.
- Skjerm av rundt hoven. Inkluder kronleddet.

Figur 2. Illustrasjon av draktbruskrontgen

Ringfot, begge frambein

Lateromedial projeksjon (LM proj.)

- Rengjøring av såle og strålefare er ikke nødvendig, men hov og hår/hovskjegg må ved behov børstes rent.
- Marker på kassetten hvilket ben som røntges.
- Bruk av kloss er vanligvis ikke nødvendig.
- Bildet tas rett fra siden med horisontal stråleretning, sentrert på kronleddet.
- Kassetten holdes forfra, like inntil hoven og støttes på gulvet, vinkelrett mot stråleretningen.
- Skjerm av strålene. Inkluder kode-, kron- og hovledd.

Figur 3. Illustrasjon av ringfotrøntgen

Vedlegg 6 Kåringsinstruks for dølahest

Resultatene fra bedømmelsene av eksteriør, helse, bruksegenskaper og temperament skal vurderes i henhold til vektleggingen av de ulike egenskapene, og gi grunnlag for kåringsavgjørelsen. Hingster med defekter vurderes i henhold til [Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper](#). Kravene til egenskapene i avlsmålet må tilfredsstilles hver for seg. Holder ikke eksteriøret mål, kan ikke hingsten kåres uansett hvor gode bruksegenskaper den har. Har den ikke godkjente bruksprøver, kan den ikke kåres uansett hvor godt eksteriøret er. Det samme gjelder for temperament og helse.

Eksteriør

De enkelte delpoeng vektet inn i en vektet helhetskarakter for eksteriør som beskrevet i [vedlegg 4 indekser, premiering og rangering](#). Følgende gjelder for poengsetting av egenskaper som observeres under ulike momenter, hvor egenskaper som inngår i vektet helhetskarakter for eksteriør er uthevet:

- **Rasetype og preg** vurderes i eksteriørringen.
- **Kropp og muskulatur** vurderes i eksteriørringen.
- **Frambeinskarakter** settes basert på mønstring på hardt underlag og i eksteriørringen.
- **Bakbeinskarakter** settes basert på mønstring på hardt underlag og i eksteriørringen.
- Karakter for høver skal ikke settes, men det skal bemerkes i tekst om disse avviker fra normal.
- Karakter for korrekthet settes basert på mønstring på hardt underlag og i eksteriørringen.
- **Skrittkarakter** settes separat under løsvising og i eksteriørringen. Hingstens høyeste poeng av disse settes som endelig delpoeng for skritt.
- **Travkarakter** settes separat under løsvising og i eksteriørringen. Hingstens høyeste poeng av disse settes som endelig delpoeng for trav.
- Galoppkarakter settes under løsvising.

Bruksprøver

Bruksprøver poengsettes, og avvik bemerkes i henhold til gjeldende bruksprøvereglement. Bruksprøven skal vurderes som bestått eller ikke bestått. Prøven må være bedømt som bestått for at hingsten skal kunne oppnå kåringsgrad.

Temperament

Hingster som viser uønsket temperament under utstillingen, skal avvises og temperamentsavvik bemerkes i dommerkort (se forretningsorden for hingsteutstilling under). Uønsket temperament under veterinærundersøkelse eller bruksprøver skal tillegges særlig vekt da registrering av temperament under disse momentene har vist seg å ha høyest arvegrad⁶ av temperamentpoeng gitt på offisiell utstilling.

Hingster til førstegangskåring som avvises fra hingsteutstilling grunnet temperament, har rett til å møte på hingsteutstillingen påfølgende år. Hingster som avvises på grunn av temperament for andre gang har ikke senere utstillingsrett som hingst.

⁶ Selle, T. 2010. [Genetisk analyse av utstillingsresultat for dei norske hesterasane dølehest, fjordhest og nordlandshest/lyngshest. Masteroppgave 30 stp. Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap, Universitetet for miljø- og biovitenskap.](#)

Helse

Det skal ikke kåres hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen påvises følgende defekter, se [Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper](#) for beskrivelse av lidelsene:

- a) Klapphingst, urhingst og hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens
- b) Pungbrokk for hester yngre enn 10 år.
- c) Alvorlige bittfeil.
- d) Draktbruskforbeining grad 3, 4 og 5. Graden skal beskrives på dommerkortet. Grad 1 og 2 godtas og beskrives ikke.
- e) Dobbelttidig ringfot.
- f) Andre røntgenologiske forandringer som kan ha klinisk betydning og som påvises i forbindelse med veterinærundersøkelsen på utstillingen (f.eks forkneleddsbetennelse, spatt etc.).

Avtegn

Hingster med avtegn eller farge som ikke er godkjent skal avvises se [Vedlegg 3 Diskvalifiserende egenskaper](#).

Stamme

Hingster kan avlsgodkjennes basert på stamme, selv om de ikke tilfredstiller gjeldende minimumskrav for kåring. Hingstens stamme skal alltid bare vektas i positiv retning. Vurdering av å godkjenne en hingst basert på slektskap til øvrig populasjon, skal alltid gjøres etter at alle øvrige momenter er bedømt, beskrevet og karakterer satt. Representant fra LD skal, hvis det er aktuelt å ta med en hingst basert på stamme, informere om hvilke hingster dette gjelder på det siste dommermøtet før premiering.

Meldte hingsters stamme er vurdert på faglig grunnlag av LD i samråd med relevant kompetanse når fristen for å melde til hingsteutstilling er utgått. Punktene under er eksempler på kriterier som kan legges til grunn for avlsgodkjenning basert på stamme, men kriteriene er ikke begrenset til disse:

- Hingsten har en far som er lite brukt og ikke har kårede sønner etter seg.
- Hingsten tilhører en god morlinje fra hvilken det ikke har kommet noen avlshingst, eller som generelt er lite representert.
- Hingsten har et slektskap til øvrig populasjon som er lavere enn snittet.

Forretningsorden ved hingsteutstilling

Øverste ansvarlige instans

Styret i LD har ansvar for å arrangere kåring av hingster. Styret er kåringens høyeste instans, og er ansvarlig for at denne foregår i henhold til gjeldende avlsplan.

Styret skal til enhver tid være representert på hingsteutstillingen(e) gjennom minst en representant. Representanten skal fortrinnsvis være en representant fra avlsutvalget. Hvis samtlige ordinære medlemmer av avlsutvalget er inhabile (eier, oppdretter eller tidligere eier av hingst som fremstilles for avlsgodkjenning, eller i nært familieforhold med eier eller oppdretter av hingst) skal representanten komme fra styret. Representanten kan ikke ta egne avgjørelser, men skal underrette styret som kan foreta vedtak i saker som angår

hingsteutstillingen eller avlsplanen. Oppdages det mangelfull eller feil ordlyd i avlsplanen og/eller vedlegg, skal dette arkivføres og eventuelt tas inn i avlsplan og/eller vedlegg ved første mulige revidering.

Det oppnevnes en plassjef for hingsteutstillingen som har ansvar for at utstillingsreglementet følges og at dyrevelferden er opprettholdt.

Lynne og atferd på utstilling.

Hvis dommere, veterinærer eller øvrige funksjonærer observerer uønsket atferd av en hingst under eksteriørbedømmelsen, bruksprøver, helseundersøkelser eller måling, har disse ansvar for å stoppe vurderingen av hingsten.

Hvis uønsket atferd observeres mellom bedømmelser, skal funksjonær som observerer dette be om at hingsten settes på stall frem til det er gjort en vurdering av om hingsten skal kunne fortsette sin avlsvurdering. Dommere, veterinærer eller øvrige funksjonærer skal så umiddelbart melde fra til bestyrer om uønsket atferd. Bestyrer skal deretter så raskt som praktisk mulig innkalle representant fra LD samt dommere/funksjonærer som har meldt fra om hendelsen for å avklare om hingsten skal få gjenoppta sin bedømmelse eller avvises fra hingsteutstillingen.

Hvis hingsten får forsøke å gjenoppta sin bedømmelse skal representant fra LD og bestyrer være til stede for å være med å avgjøre om hingsten skal avvises, eller få tillatelse til å fortsette. Det skal alltid være minst tre personer i gruppen som vurderer å avvise en hingst (representant fra LD, aktuell dommer/veterinær/plassjef og bestyrer).

En avvisning grunnet uønsket atferd kan ikke påklages, men utstiller har rett på møte med gjeldende dommer(e) samt LD sin representant så raskt som mulig etter avvisning for en redegjørelse. Begrunnelse for avvisning skal meddeles utstiller skriftlig i tillegg til muntlig.

Veterinær, bruksprøvedommere og eksteriørdommere

Veterinær, bruksprøvedommere og eksteriørdommere skal avholde et møte etter at samtlige hingster har gjennomgått helseundersøkelse, bruksprøver og eksteriørvurdering. Under dette møtet skal resultater fra helseundersøkelsen og bruksprøvene gjennomgås.

Hensikten er ikke en detaljert gjennomgang av alle prøver, men å gi veterinærer, bruksprøvedommere og eksteriørdommere en mulighet til å diskutere hingster som av ulike grunner har avvik i sine prøver/undersøkelser. Representant fra LD skal være representert i gjennomgangen.

Vedlegg 7 Bruksvurdering av dølahest

Voksne hopper og vallaker

Første gang voksne hopper og vallaker vises på utstilling skal de gjennomføre en kjøreprøve i henhold til det til enhver tid gjeldende [bruksprøveordning for offisielle hesteutstillinger](#).

Hingster

- **Første gangs visning (klasse 3)**

Hingster i klasse 3 skal gjennomføre kjøreprøve i henhold til det til enhver tid gjeldende [bruksprøveordning for offisielle hesteutstillinger](#). Kjøreprøven gjennomføres med egen kusk.

- **Første gangs visning (klasse 2b og 1b)**

Hingster i klasse 2b og 1b gjennomfører bruksprøver og vurderes som hingster i klasse 2a.

- **Andre gangs visning (klasse 2UB)**

Hingster i klasse 2a skal gjennomføre følgende under utvidet bruksprøve:

- Kjøreprøve i henhold til det til enhver tid gjeldende [bruksprøveordning for offisielle hesteutstillinger](#) med egen- og testkusk. Inkludert trekkprøve med lunnedrag.
- Rideprøve i henhold til det til enhver tid gjeldende [bruksprøveordning for offisielle hesteutstillinger](#) med egen- og testrytter.

Kjøreprøve

Kjøreprøve skal avholdes i firehjuls vogn hvor hensikten er å vurdere hestens kjørbarehet og trygghet som kjørehest. I vogn vurderes egenskaper som fremdrift, samarbeidsvilje, samt evne til å la seg styre og vende. Trygghet foran vogn vurderes under for- og fraspennning, bakkeprøve, rygging og kjøring i volter som vises både i skritt og trav.

I lunnedrag med tømmer (gjelder kun utvidet bruksprøve) vurderes det at hesten også takler slepende kjøreredskap og gående kusk tilstrekkelig godt i forhold til det som forventes av rasen.

Rideprøve

Hensikten med rideprøven er å vurdere hestens bruksegenskaper under rytter, og hestens fremdrift og samarbeidsvilje vurderes under ridning i alle tre gangarter på begge hender. Det forventes at hesten går med stabil tøylekontakt, ut over dette stilles ingen store krav til form under rideprøven.

Vedlegg 8 Bestemmelser for avlsgodkjent hingst

Hingsteeier er forpliktet til å følge den til enhver tid gjeldende avlsplan og pålegg fra avlsorganisasjonen som er hjemlet i denne, herunder, men ikke begrenset til punktene under.

Bruk på andre raser

Avlsgodkjent dølahingst eller nordsvensk hingst godkjent for dølahestavl som brukes på hopper av andre raser enn de som er tillatt i henhold til gjeldende avlsplan, kan miste avlsgodkjenningen. Kaldblodshopper må være typegodkjent før de bedekkes. En hingst som mister avlsgodkjenning grunnet bruk på annen rase kan ved salg til annen eier, og vurdering av skriftlig søknad til LD, få denne tilbake.

Kvoter

Eier av avlsgodkjent hingst forplikter seg til å følge de til enhver tid [gjeldende hoppekvoter for dølahest](#). Ved overtredelse av kvote vil hingsteeier av LD bli avkrevd kr 5.000 i bot per hoppe over kvoten. Unnlattelse av betaling av bot, medfører tap av avlsgodkjenning for gjeldende hingst i avlssesongen etter overskridelsen.

Rapporteringsplikt

- Dersom det på en kåret hingst oppstår pungbrokk, skal dette umiddelbart innrapporteres til Norsk Hestesenter.
- Dersom kåret hingst selges, eksporteres, avlives eller kastreres, skal Norsk Hestesenter og respektive avlsorganisasjon ha melding om dette.
- Hingsteholder skal ved henvendelse fra Norsk Hestesenter, og/eller Landslaget for Dølahest, bidra med utfyllende informasjon om bedekningssesongen.

Informasjonsplikt

Hingsteholder plikter å informere hoppe-eiere om ansvaret de har for å rapportere alle resultat av bedekninger til Norsk Hestesenter. Det er avgjørende at hoppe-eiere melder fra om hoppa er tom, har kastet, resorbert eller fått et dødfødt føll da manglende rapportering av dette kan føre til at hingster kalles inn for sjekk av fruktbarhet på bakgrunn av lav føllprosent.

Bedekningsliste

Bedekningsliste skal sendes inn til Norsk Hestesenter og avlsorganisasjon **før 1. oktober i bedekningsåret**. I de tilfeller der hingsteholdere sender inn bedekningsliste **etter fristen**, innkreves et **gebyr**. Gjeldende gebyrsatser finnes på www.nhest.no. Gebyret innkreves også hvis det skal påføres flere hopper etter fristen. Dersom hingsteholder ikke leverer bedekningsliste, og unnlater å betale gebyr og puring av dette, mister hingsten avlsgodkjenning for påfølgende år. Dette vedtaket gjelder til gebyr er betalt og bedekningsliste ajourført.

Hingsteholder må kontrollere at hoppene som kommer til bedekning er registrert i rasens register. Hoppenes pass skal medbringes når de kommer til bedekning. **Alle hopper som har vært hos hingsten, uavhengig av om hoppa er påvist tom eller om sprangavgift ikke er betalt, skal føres opp.**

Både bedekningslister og bedekningsresultat (fødte føll) er med og danner grunnlag for fastsetting av hoppekvoter, det er derfor av stor betydning at denne informasjonen blir meldt inn.

Springseddel

En springseddel skal fylles ut for hver hoppe, denne leveres hoppe-eier som en kvittering på betalt sprangavgift. Ved å utstede springseddel, bekrefter hingsteholder at avkommet kan registreres. Hvis hingsteholder trenger flere springsedler enn vedlagt, kan disse bestilles hos Norsk Hestesenter, tlf: 61 16 55 00 eller epost: registrering@nhest.no.

Vedlegg 9 Avkomsvurdering

Både hopper og hingster kan avkomsvurderes inntil fem år etter sin død, og få oppgradert sin avkomsstatus *post mortem*.

Hingster

For å kunne avkomsbedømmes må hingsten ha minimum 10 viste voksne avkom på offisiell utstilling i Norge. Hingsten kan få følgende avkomsgrader basert på respektive kriterier. Det skilles ikke på om premierte avkom er hopper, vallaker eller hingster.

Avkomsgrad ELITE

Minst 70% av viste avkom skal ha oppnådd 1. eller 2. premie på utstilling.

Avkomsgrad A

Minst 50% av viste avkom skal ha oppnådd minimum 2. premie på utstilling.

Avkomsgrad B

Hingster som ikke fyller kravene til graden A, tildeles avkomsgrad B.

Hopper

For å kunne avkomsbedømmes må hoppa ha minimum fem viste voksne avkom på offisiell utstilling i Norge. Hoppa kan få følgende avkomsgrader basert på respektive kriterier. Det skilles ikke på om premierte avkom er hopper, vallaker eller hingster.

Avkomsgrad ELITE

Minst 60% av viste avkom skal ha oppnådd 1. eller 2. premie på utstilling.

Avkomsgrad A

Minst 40% av viste avkom skal ha oppnådd minimum 2. premie på utstilling.

Avkomsgrad B

Hopper som ikke fyller kravene til graden A, tildeles avkomsgrad B.

Vedlegg 10 Kontroll med innavlsutvikling dølahest

Dølahest har historisk sett i perioder hatt en kraftig innavlsutvikling, hvor enkelte perioder har sett en reduksjon for så å øke igjen. Årlige reduksjoner har i hovedsak skyldtes bruk av nordsvenske hingster, eller kaldblodstraver hopper og hingster, men deres bidrag har ikke hatt noen virkning videre i avlen. En av årsakene til innavlsøkningen de siste 30 årene kan være at i perioden 1988 til 2017 har 55% av fødte føll en innavlsgrad som tilsvarer halvsøskenparringer eller tettere.

Mål: Innavlsøkningen i rasen skal være stoppet innen 2025. Hvis mulig skal gjennomsnitt innavlsnivå i rasen reduseres med mål om stabilt nivå rundt 12.5% i snitt til den enhver tid siste generasjon.

Tiltak:

- Flere hingster tilgjengelig for avl
- Unngå for tette parringer mellom hingst og hoppe
- Begrense for stor bruk av enkelthingster

Verktøy

- Bruke slektskapsinformasjon i kåringsavgjørelser og kåre så mange hingster som mulig
- Informasjon til hoppe-eiere om viktighet av slektskap mellom hingst og hoppe
- Hingsteholdere har ansvar for å ikke godta hopper som er for mye i slekt med hingsten
- Fortsatt bruk av hoppekvoter, mindre kvoter eller individuelle kvoter per år og livstidskvoter

Tiltak og verktøy i praksis

Mål: Flere hingster vises som treåringer, godkjennes for avl og brukes.

- Beregne hingstens slektskap til hopper og hvis helse (inkl. bein) og temperament (bruk og veterinær) ikke er diskvalifiserende, godkjenne for avl dersom hingsten har fordelaktig stamme
- Seleksjonsprosessen bør dreies vekk fra å godkjenne kun de aller beste til å utelukke kun de aller dårligste, spesielt med tanke på helse og temperament (bruk og veterinær).
- Bruke hingster med fordelaktig slektskap aktivt i ulike prosjekter som hoppeprosjekt ol.

Mål: Flere hoppe-eiere skal ta inn slektskap i vurdering av aktuell hingst og hovedtyngden av parringer skal ligge rundt eller under snittet for rasen.

- Tilgang på slektskapssjekk for hesteeiere
- Foredrag og artikler i medlemsbladet Dølahesten og andre fora
- Avlsråd fra avlsutvalget, inkludert slektskap

Mål: Hingsteholdere bidrar til å begrense innavlsøkning

- Informere hingsteholdere om deres ansvar
- Generell begrensning på slektskap for slipp i Sikkilsdalen og andre hamninger
- Begrensning på slektskap mellom hingst og hoppe ved utbetaling av støtte til lokallag/medlemmer

Mål: Redusere enkelthingsters/-linjers bidrag i populasjonen.

- Bruke EvA eller andre relevante verktøy i utarbeidelse av hoppekvoter. Vurdere individuelle kvoter, livstidskvoter eller andelsbaserte kvoter etter behov